

Таким образом, прибыль от реализации составит 219041 млн р.

Общие правила и зависимости могут и должны быть определены и сформулированы на основании анализа состояния и развития существующих сегментов рынка (внешние факторы) и финансовых изменений, происходящих внутри предприятия (внутренние факторы).

Использование метода рангового анализа современными предприятиями при формировании ассортимента выпускаемой продукции, позволит разработать рациональный ассортимент, который направлен на комплексное удовлетворение спроса покупателей в рамках избранного сегмента рынка и реализация которого принесет предприятию запланированную прибыль.

Библиографический список

1 Мелких, Е.Г. Как сделать структуру ассортимента экономически рациональной / Е.Г. Мелких // Экономика. Финансы. Управление. — 2007. — № 7. — С. 13-19.

2 Мирочицкая, И, Марчук, О. Обоснование рациональной ассортиментной структуры продукции предприятия методом рангового анализа /И.Мирочицкая, О.Марчук // Аграрная экономика. — 2011. — № 6 (193). С. 14-19.

3 Ранговые корреляции и взаимосвязи в педагогических экспериментах [Электронный ресурс] — Режим доступа: <http://matstats.ru/rang.html>. — Дата доступа: 02.10.2015.

УДК 658.15

Ляхтіюнова Л.А., к.е.н., доцент,
(ДВНЗ «КНЕУ ім. Вадима Гетьмана»)

ОРГАНІЗАЦІЯ ТА МЕТОДИКА АНАЛІЗУ ПОКАЗНИКІВ АКТИВУ БАЛАНСУ СУБ'ЄКТА МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА

АНОТАЦІЯ. Розглянуто організацію та методику аналізу активу балансу суб'єктів малого підприємництва. Запропоновано організаційні етапи аналізу активу балансу за формою № 1-м. Рекомендовано склад і методику визначення показників фінансової стійкості та ліквідності за даними активу балансу суб'єктів малого підприємництва.

КЛЮЧОВІ СЛОВА: баланс, активи, необоротні активи, оборотні активи, дебіторська заборгованість, методика, аналіз.

Постановка проблеми та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. В Україні було прийнято та

діє Закон України «Про розвиток та державну підтримку малого та середнього підприємництва в Україні». В умовах важкого економічного стану держави зростає значення об'єктивної оцінки діяльності господарської діяльності суб'єктів малого підприємництва (СМП), які відіграють важливу роль в формуванні державного бюджету.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Господарська діяльність суб'єктів малого підприємництва складається з двох безупинних взаємозалежних процесів: процесу виробництва продукції (надання послуг, виконання робіт) та їх реалізації.

Для здійснення своєї діяльності суб'єкти малого підприємництва мають розпоряджатися певними матеріальними, трудовими і фінансовими ресурсами. Тому аналіз господарських ресурсів СМП має велике значення в забезпеченні успішної його діяльності.

Правильна організація та методика проведення аналізу активу балансу як першого джерела оцінювання господарських ресурсів малих суб'єктів господарювання сприяє підвищенню рівня аналітичних робіт.

Серед вітчизняних[1 — 9] та зарубіжних вчених[10 — 15] питання щодо організації та методики проведення аналізу активу балансу як першого джерела оцінювання господарських ресурсів на рівні суб'єктів малого підприємництва не розглядалося взагалі або недостатньо розкривалося з неоднозначним тлумаченням.

Проблематичність цих робіт полягає в тому, що багато питань щодо організації та методики аналізу активу балансу залишаються недостатньо вирішеними та дискусійними. Це стосується, наприклад, змісту та побудови спрощеного та скороченого фінансового звіту суб'єктів малого підприємництва, в т. ч. числі балансу; організації та методики аналізу його показників та ін.

Метою дослідження є удосконалення аналізу показників активу балансу на підприємствах — суб'єктах малого підприємництва.

Виходячи з поставленої мети дослідження розв'язуються наступні завдання щодо розробки пропозицій з удосконалення організації та методики аналізу показників активу балансу СМП.

На основі опрацювання спеціальної літератури та узагальнення існуючого практичного досвіду проведення аналізу активу балансу за формою № 1-м пропонується наступна схема організаційних етапів його аналітичного дослідження:

— аналіз складу та структури загальних господарських засобів підприємства;

- аналіз складу та структури необоротних активів;
- аналіз складу та структури оборотних активів;
- аналіз складу та структури дебіторської заборгованості;
- аналіз показників фінансової стійкості та ліквідності СМП за даними активу балансу та із залученням даних його пасиву;
- аналіз показників рентабельності та оборотності загальних та певних видів активів із залученням даних форми № 2-м «Звіт про фінансові результати».

Для аналізу складу та структури активу балансу пропонуються загальноприйняті макети аналітичних таблиць, які містять наступні показники в шапці таблиці: номер з порядком, найменування видів господарських ресурсів, їх сума та частка до підсумку на початок звітного періоду та відповідно на його кінець, відхилення в тисячах гривень та у відсотках за часткою, а також темпи приросту або спадання (відносне відхилення).

Пропонується наступний склад та методика визначення показників фінансової стійкості за даними активу балансу за формою № 1-м та із залученням даних його пасиву:

А) глобальні показники:

- 1) позитивний власний капітал — різниця між загальними активами (валюта балансу) та загальними зобов'язаннями;
- 2) наявність власного оборотного капіталу різниця між власним капіталом та необоротними активами;
- 3) коефіцієнт забезпечення необоротних активів власним капіталом — відношення власного капіталу до необоротних активів ;

Б) головні показники:

- 4) коефіцієнт маневреності (мобільності) власного капіталу — відношення власного оборотного капіталу до власного капіталу;
- 5) коефіцієнт забезпечення запасів власним оборотним капіталом — відношення власного оборотного капіталу до запасів;
- 6) коефіцієнт забезпечення оборотних активів власним оборотним капіталом — відношення власного оборотного капіталу до оборотних активів;
- 7) коефіцієнт забезпечення оборотних активів постійними оборотними коштами — відношення постійних оборотних коштів до оборотних активів.

Для проведення аналізу показників ліквідності у зовнішньому фінансовому аналізі за діючою в Україні формою № 1-м, на особисту думку дослідника, усі активи СМП залежно від ступеня спадання їх ліквідності, тобто від зменшення здатності та швидкості перетворення їх у грошові кошти, доцільно умовно згрупувати так:

1) абсолютно ліквідні та високоліквідні активи — суми за статтями грошових коштів у національній, іноземній валюті, які можуть бути використані для здійснення поточних розрахунків негайно; та суми за статтями еквівалентів грошових коштів та поточних фінансових інвестицій, які з високою швидкістю можуть бути використані для здійснення поточних розрахунків;

2) прискорено реалізовувані — активи, для перетворення яких у наявні кошти потрібен певний, але прискорений час. До цієї групи доцільно включити поточну дебіторську заборгованість — заборгованість, платежі за якими очікуються протягом 12 місяців після звітної дати, короткострокові векселі одержані, які за своєю суттю теж являють собою поточну дебіторську заборгованість та інші оборотні активи. Ліквідність цих активів різна і залежить від суб'єктивних та об'єктивних чинників: кваліфікації фінансових працівників; взаємовідносин підприємства з покупцями та їх платоспроможності; умов надання кредитів покупцям; організації вексельного обігу тощо;

3) швидкореалізовувані активи — певні види запасів, які вже призначені для реалізації та продажу, — готова продукція та товари, необоротні активи і групи вибуття, утримувані для продажу. Ліквідність цієї групи залежить від своєчасності відвантаження продукції та товарів, швидкості й правильності оформлення банківських документів, швидкості платіжного документообігу в банку, а також від якості продукції й попиту на неї, її конкурентоспроможності, платоспроможності покупців, форми розрахунків тощо;

4) повільно реалізовувані активи — це ті запаси, які за нормальних умов діяльності не призначені для продажу, а повинні використовуватися для власних виробничих потреб. Сюди слід віднести виробничі запаси, поточні біологічні активи та незавершене виробництво.

5) важкореалізовувані активи — активи, призначені для використання в господарській діяльності протягом тривалого періоду часу, тобто необоротні активи.

За результатами проведеного дослідження пропонується наступний склад та методика визначення показників ліквідності за даними активу балансу за формою № 1-м та із залученням даних його пасиву:

А) глобальні показники:

1) наявність постійних оборотних коштів — різниця між оборотними активами та поточними зобов'язаннями;

2) коефіцієнт високої ліквідності — відношення суми абсолютно ліквідних та високоліквідних активів до поточних зобов'язань;

3) коефіцієнт прискореної (суворої) ліквідності, або прискорений (суворий) коефіцієнт покриття (коефіцієнт «кислотного тесту», «лакмусового папірця») — відношення суми абсолютно ліквідних, високоліквідних, прискоренореалізовуваних активів до поточних зобов'язань;

4) коефіцієнт швидкої (критичної) ліквідності, або швидкий (критичний) коефіцієнт покриття — відношення суми абсолютно ліквідних, високоліквідних, прискоренореалізовуваних та швидкоореалізовуваних активів до поточних зобов'язань;

5) коефіцієнт поточної ліквідності, або коефіцієнт поточного покриття (поточний коефіцієнт покриття) — відношення оборотних активів до поточних зобов'язань;

Б) головні показники:

6) коефіцієнт поточної ліквідності за відношенням до всіх боргів, або коефіцієнт поточного покриття всіх боргів — відношення оборотних активів до позикового капіталу;

7) коефіцієнт співвідношення оборотних (мобільних) активів та загальних активів — відношення оборотних активів до загальних активів;

8) коефіцієнт загальної ліквідності за відношенням до поточних боргів, або загальний коефіцієнт покриття поточних боргів — відношення загальних активів до поточних зобов'язань;

9) коефіцієнт загальної ліквідності за відношенням до всіх боргів або загальний коефіцієнт ліквідності за відношенням до всіх боргів (загальний коефіцієнт покриття всіх боргів) — відношення суми загальних активів до позикового капіталу.

Пропонується наступний склад та методика визначення показників рентабельності за даними активу балансу за формою № 1-м та із залученням даних форми № 2-м «Звіт про фінансові результати»:

1) рентабельність активів — відношення чистого прибутку до середньої величини активів підприємства. Цей показник називається також рентабельністю інвестицій (ROE);

2) термін окупності активів (інвестицій) — відношення 100 % до рентабельності активів, вираженої у відсотках;

3) рентабельність необоротних активів — відношення чистого прибутку до середньої величини необоротних активів;

4) термін окупності необоротних — відношення 100 % до рентабельності необоротних активів, вираженої у відсотках;

5) рентабельність оборотних активів — відношення чистого прибутку до середньої величини оборотних активів;

6) термін окупності оборотних активів — відношення 100 % до рентабельності оборотних активів у відсотках;

7) рентабельність виробничих фондів — відношення валового або чистого прибутку до середньої величини виробничих фондів.

Пропонується наступний склад та методика визначення показників оборотності за даними активу балансу за формою № 1-м та із залученням даних форми № 2-м «Звіт про фінансові результати»:

1) коефіцієнт оборотності готової продукції — відношення виручки від реалізації продукції до середньої за звітний період величини готової продукції;

2) коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості — відношення виручки від реалізації до середньої за звітний період дебіторської заборгованості;

3) середній термін обороту дебіторської заборгованості (тривалість періоду обороту в днях) — відношення календарного фонду часу за певний період (наприклад, за рік — 360 днів) до коефіцієнта оборотності дебіторської заборгованості;

4) коефіцієнт загальної оборотності капіталу — відношення виручки від реалізації до середньої вартості загального капіталу за певний період;

5) коефіцієнт оборотності мобільних засобів — відношення виручки від реалізації до середньої за звітний період величини мобільних засобів (запаси, грошові кошти, розрахунки, інші оборотні активи);

6) коефіцієнт оборотності матеріальних оборотних коштів — відношення виручки від реалізації до середньої за звітний період вартості запасів;

7) фондвіддача основних засобів та інших необоротних активів — відношення виручки від реалізації до середньої за звітний період величини необоротних активів.

Результати дослідження для наочності доцільно продемонструвати рисунками, наприклад, стовпчиковими чи круговими діаграмами, графіками та ін.

Висновки і перспективи подальших досліджень у даному напрямку. Таким чином, доцільно здійснювати аналіз активу балансу за наступними організаційними етапами: 1) аналіз складу та структури загальних активів; 2) аналіз складу та структури необоротних активів; 3) аналіз складу та структури оборотних активів; 4) аналіз складу та структури дебіторської заборгованості;

5) аналіз показників фінансової стійкості та ліквідності СМП за даними активу балансу та із залученням даних його пасиву; 6) аналіз показників рентабельності та оборотності загальних та певних видів активів із залученням даних форми № 2-м «Звіт про фінансові результати».

Внесені пропозиції значно покращать організацію та методика аналізу активу балансу СМП. Проблеми підняття рівня аналітичності активу балансу суб'єкта малого підприємництва як звіту про його фінансовий стан є питаннями подальших наукових досліджень.

Бібліографічний список

1. Лахтіонова Л.А. Аналіз платоспроможності та ліквідності суб'єктів підприємницької діяльності: монографія / Л.А. Лахтіонова. — К.: КНЕУ, 2010. — 657 с.

2. Лахтіонова Л.А. Аналіз фінансової стійкості суб'єктів підприємницької діяльності: монографія / Л.А. Лахтіонова. — К.: Знання УКРАЇНИ, 2013. — 1091 с.

3. Мних Є.В. Фінансовий аналіз: навч. посіб. / Є.В. Мних, Н.С. Барабаш. — К.: КНТЕУ, 2010. — 412 с.

4. Фінансовий аналіз: Навч. посіб. / О.А. Магопєць, І.Г. Давидов, А.І. Сорокіна, Н.Ю. Головченко. — Кіровоград, ТОВ «КОД», 2010. — 280 с.

5. Lakhtionova L. Analysis of financial stability of companies in conditions of globalization of economy. — International Scientific Conference New challenges of economic and business development — 2012. May 10—12, 2012, Riga, University of Latvia. — Latvia: Riga, 2012.

6. Lakhtionova L. Analysis and management by financial stability of company: Ukrainian experience. — International Conference «Current Issues management of Business and Society Development — 2011, May 5 — 7, 2011, Riga, University of Latvia. — Latvia: Riga, 2011.

7. Lakhtionova L. Analysis of financial stability of company from data of their financial reports: Ukrainian experience // Business Analysis, Accounting, Taxes and Auditing., November 10—11, 2011, Tallinn, Estonia, Tallinn university of technology. — Estonia: Tallinn, 2011.

8. Lakhtionova L. Global analysis of liquidity of business entities. Глобальний аналіз ліквідності суб'єктів господарювання. — Sixth International Scientific Conference «Science and Studies of Accounting and Finance: Problems and Perspectives» 24-th of October, 2008 in Lithuanian University of Agriculture. — Lithuania, Kaunas, 2008.

9. Lakhtionova L. Methodic and organization of analysis of financial stability of company from data of their financial reports: Ukrainian experience // The International Scientific Conference «Accounting, Audit, Analysis: Science in the Context of Innovation and Globalization», March 29

— 30, 2012, Vilnius, Lithuania, Vilnius University. 1st Part. — Vilnius: Vilnius University, 2012.

10. David Alexander, Anne Britton, Ann Jorissen, Martin Hoogendoorn, Carien van Mourik. International financial Reporting and Analysis, 6th Edition. — 2014 Cengage Learning EMEA. — 870 p.

11. Charles H. Gibson. Financial Statement Analysis, 13th Edition. — 2013. — South Western, Cengage Learning. — 668 p.

12. Krishna G. Palepu, Paul M. Healy. Business Analysis and Valuation: Using Financial Statements, 5th Edition, International Edition. — 2013 -. South Western, Cengage Learning.

13. Michael J. Sandretto. Cases in Financial Reporting. International edition. — 2013. — South Western, Cengage Learning. — 543 p.

14. HerveStolowy, Misel J. Lebas, Yuan Ding. Financial Accounting and Reporting a Global Perspective. — 4th ed. — 2013 Cengage Learning EMEA. — 666 p.

15. Vause A.H. (Bob). Guide to Analysing Companies. — London: The economist Newspaper LTD. 2009. — 328 p.

УДК 657.1

Мельничук Б.В.,

к.е.н., старший науковий співробітник,
завідувач відділу методології обліку та аудиту
(Національний науковий центр «Інститут аграрної економіки»)

АУДИТОРСЬКИЙ СУПРОВІД ЗЕМЕЛЬНИХ ВІДНОСИН В СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

АНОТАЦІЯ. В статті розкривається місія аудиту земельних відносин в сільському господарстві, виходячи із інституціональної сутності аудиту. Визначені напрями аудиторського супроводу розвитку земельних відносин.

КЛЮЧОВІ СЛОВА: аудит, інститут аудиту, земельні відносини.

Постановка проблеми та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Одним з найбільш стійких до кризових явищ та найбільш перспективних в плані подальшого розвитку є аграрний сектор економіки. Однак, для реалізації його потенціалу необхідно реалізувати ряд заходів щодо створення сприятливих інституційних передумов його розвитку. Одним із напрямків, що потребує нагального вирішення є врегулювання земельних відносин.

Земля є визначальним активом сільськогосподарського виробництва. «Земельний банк» є чи не найвагомішим фактором,